

UNITAT DE CONEIXEMENT

FP dual

*"Importar un sistema és quelcom més que una simple duplicació.
Cal adaptar els seus components a les condicions de cada país"*

Dieter Euler

Sumari

Què és?	1
Eines	2
La dada	4
Guia de Treball	4
L'experiència	5
Materials	7
Bibliografia bàsica	7
Materials en línia	7

Què és?

- ✓ L'FP **dual** és una modalitat formativa adreçada a joves entre 16 i 30 anys en la qual l'alumnat combina la formació que rep al centre educatiu amb un període de formació remunerada en una empresa. Aquesta **alternança** es formalitza a través d'un **contracte laboral** o bé d'una **beca**. El període de permanència en l'empresa computa com a lectiu i suposa, com a mínim, **un terç dels continguts** del cicle formatiu (grau mitjà o superior).
- ✓ La **diferència** entre aquest model i el sistema de pràctiques és que les empreses poden **adaptar el currículum acadèmic** a les seves necessitats i impartir contingut formatiu amb valor curricular. L'objectiu d'aquesta modalitat, que funciona de manera complementaria al sistema general d'FP, és reduir la insostenible taxa d'atur juvenil que registra l'Estat espanyol.
- ✓ Amb l'FP dual, les organitzacions poden formar futurs professionals tot adaptant-los a les seves necessitats tècniques i productives. A banda de l'activitat laboral, el model permet que l'organització imparteixi una part o la

totalitat de la formació en els seus propis espais i a càrrec dels/de les seus/ves professionals. El sistema s'inspira en el model de països com Alemanya, Àustria, Dinamarca, Holanda i Suïssa, i alhora recupera la tradicional figura de l'**aprenent**.

- ✓ Quant a la retribució, la referència mínima és el salari mínim interprofessional, del qual l'aprenent percep la part proporcional al nombre d'hores treballades. La modalitat contractual més utilitzada és la de **formació i aprenentatge**.
- ✓ En cas que el conveni es formalitzi a través de la modalitat de **beca de formació**, l'estudiant rep una gratificació en concepte d'ajuda i com a compensació per les despeses de transport i manutenció. A diferència del contracte, la beca de formació **no implica una relació laboral** amb l'empresa.
 - Les persones expertes critiquen que el model ofereixi la doble opció de contracte o beca. A Alemanya, l'alumne/a rep un salari des del primer dia, de manera que es podria considerar com una **persona treballadora que estudia**. A l'Estat espanyol, en canvi, s'ha optat per un model que corre el perill de convertir-se en unes **pràctiques allargades**.
- ✓ Amb l'adopció d'aquest model es busca **reforçar el vincle** entre el món educatiu i el món laboral, i dotar d'un fort caràcter pràctic i actualitzat els continguts formatius. A banda de rebre una retribució mentre es formen a l'empresa, l'objectiu és que una bona part d'aquestes persones estudiants **acabi treballant** a l'organització quan conclouï el seu període formatiu.
 - A Alemanya el 61% de l'alumnat troba feina després de completar la seva formació. A l'Estat espanyol aquesta transició al mercat laboral no s'està registrant amb la mateixa intensitat. Algunes veus crítiques assenyalen que la manca d'estàndards de qualitat és el punt feble del model.
- ✓ Malgrat el marc legislatiu estatal, el desplegament està a càrrec de les comunitats autònomes. L'adopció del model està essent molt **desigual** entre les diferents comunitats, condicionada per l'oferta de centres formatius i per la disponibilitat d'organitzacions participants.

Eines

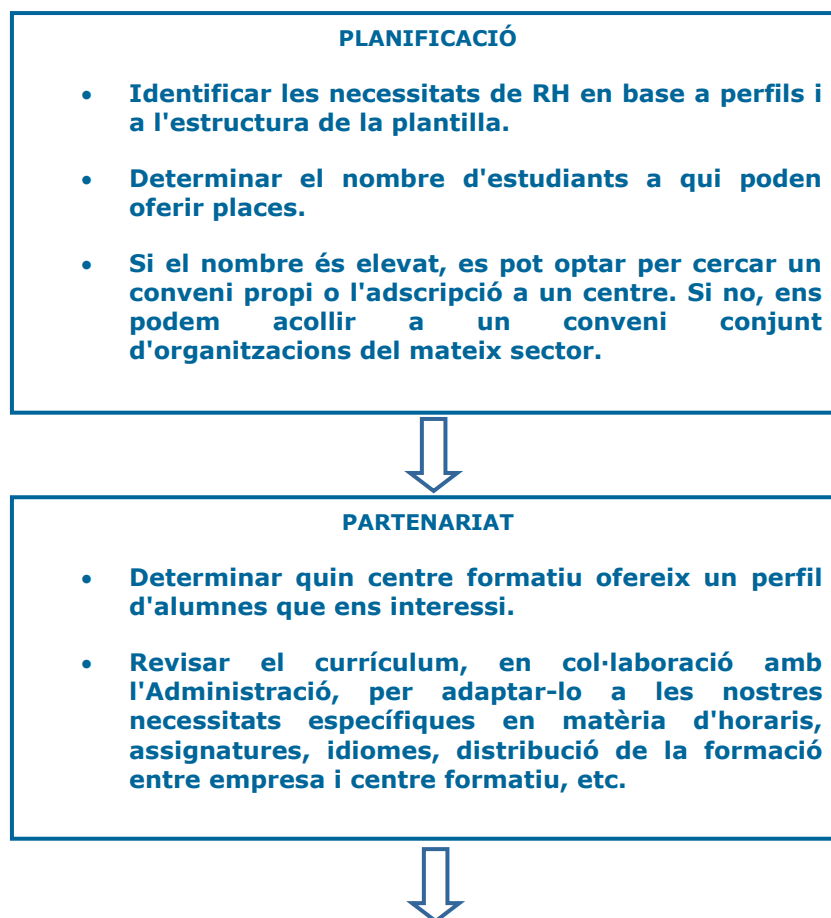
- ✓ **Marc legislatiu:** l'FP dual està regulada pel Reial decret-llei 3/2012, de 10 de febrer (mesures urgents per a la reforma del mercat laboral) i desplegat pel Reial decret 1529/2012, de 8 de novembre, que desenvolupa el contracte per a la formació i l'aprenentatge, i estableix les bases de l'FP dual.

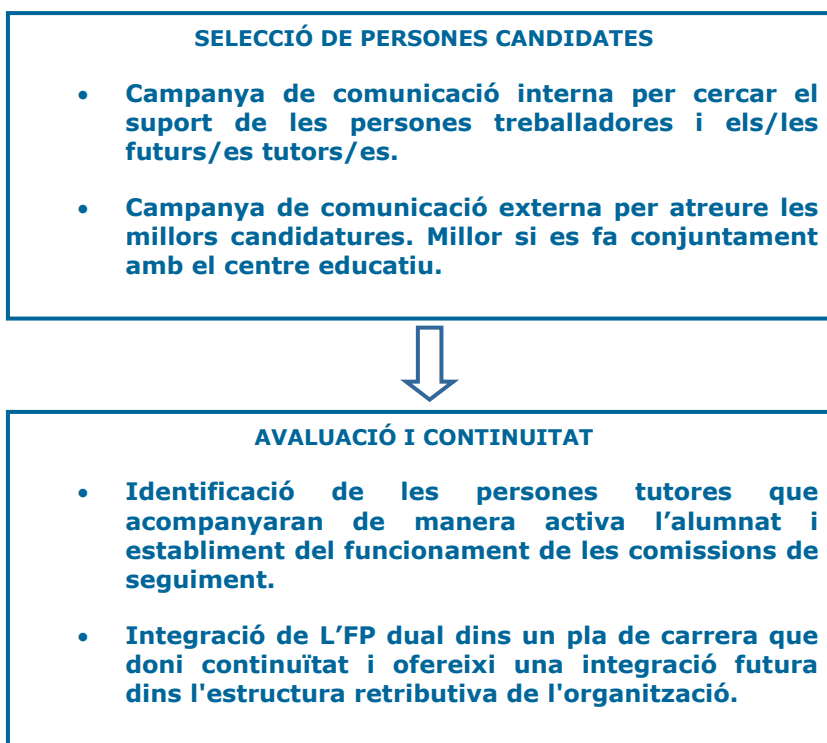
- La **definició legal** de l'FP dual és: "el conjunt d'accions i iniciatives formatives, mixtes d'ocupació i formació, que tenen per objecte la qualificació professional de les persones treballadores en un règim **d'alternança d'activitat** laboral en una empresa, amb l'activitat formativa rebuda en el marc del sistema de formació professional per a l'ocupació o del sistema educatiu".
- ✓ **Modalitats.** La legislació preveu **cinc** modalitats:
 - a) Formació **exclusiva en centre formatiu** combinada amb l'activitat laboral que es realitza a l'empresa.
 - b) Formació **amb participació de l'empresa**, de manera que determinats mòduls professionals o mòduls formatius s'imparteixen totalment o parcialment a les empreses, que han de facilitar als centres de formació els espais, les instal·lacions o les persones expertes necessàries.
 - c) Formació **en empresa i en centre de formació**, de manera que determinats mòduls professionals o mòduls formatius s'imparteixin a l'empresa complementàriament als que s'imparteixin al centre de formació. L'empresa haurà d'estar autoritzada o acreditada.
 - d) Formació **compartida entre el centre de formació i l'empresa**, els quals, en proporció variable poden assumir el desenvolupament conjunt dels processos d'ensenyament i aprenentatge. L'empresa haurà de disposar d'autorització de l'Administració educativa i/o d'acreditació de l'Administració laboral corresponent. Quedarà adscrita al centre educatiu.
 - e) Formació **exclusiva a l'empresa**, la qual haurà de comptar amb la deguda autorització.
 - ❖ Les modalitats d (formació compartida entre el centre de formació i l'empresa) i b (formació amb participació de l'empresa) estan sent les més emprades amb un 57% i un 28% respectivament.
- ✓ **Els tutors:** l'empresa haurà d'assignar una persona tutora a cada alumne/a, que serà la responsable de la programació i del seguiment exhaustiu de l'aprenent i actuarà de nexa amb els/les tutors/es dels centres formatius. Ambdós professionals **avaluen conjuntament l'alumnat** i participen en els processos de certificació de l'aprenentatge. Les persones tutores són figures fonamentals per garantir la necessària **permeabilitat de continguts** teòrico-pràctics entre el món laboral i l'educatiu. Les cambres de comerç i altres institucions ofereixen formacions especialitzades per preparar aquests/es professionals.

La dada

Durant el 2014 van augmentar un 118% els centres que ofereixen Formació Professional dual a Espanya, sobretot en comunitats com Andalusia, Catalunya, Castella-la Manxa i el País Valencià, superant els 375 centres a tota Espanya. El nombre d'alumnes matriculats en programes de formació dual va passar de 9.550 el 2014 a més de 18.000 el 2015. Les organitzacions que acullen aquest alumnat són ja més de 1.500.

Guia de Treball

L'experiència

- ✓ La química d'origen alemany *BASF* és l'organització del seu sector més gran del món. Té la seu central a la ciutat de Ludwigshafen, on es troba un complex industrial de 10 Km² amb 160 fàbriques i que dona feina a 34.000 persones, dos terços de les quals han estudiat al mateix centre de formació de l'empresa.
- ✓ La seva seu a Tarragona selecciona des de fa tres anys persones candidates de tot l'Estat perquè facin les seves pràctiques a Alemanya. Segons Rosa Marsal, directora de reclutament de *BASF España*, la diferència entre una FP tradicional i una FP dual, segons el model alemany, és que l'empresa ja recluta la persona abans que comenci la seva formació, cosa que fa que les possibilitats de tenir feina quan acabi siguin molt altes.
- ✓ L'any 2015 el *Club de Excelencia en Sostenibilidad* i *BASF España* han presentat a Madrid una *Guía Práctica para la implantación de metodologías*

de *Formación Profesional dual en la Empresa* (veure ['Materials'](#)). Segons Erwin Rauhe, vicepresident i conseller delegat de *BASF España*, les empreses d'aquí poden contribuir a reduir l'atur juvenil i per tant la comunicació d'aquesta possibilitat és igual d'important que la implantació de L'FP dual transnacional que *BASF* impulsa.

- ✓ *BASF España* vehicula el seu programa a través d'un Cicle Formatiu de Grau Superior en Química Industrial. L'alumnat assisteix a classes teòriques a l'*Institut Comte de Rius* (Tarragona), combinades amb pràctiques professionals remunerades. El programa inclou durant tot el període lectiu, classes en alemany en modalitat semi-intensiva.
- ✓ El nombre anual d'estudiants beneficiaris és de 20 persones escollides entre més de 600 candidats i candidates. *BASF* es fa càrrec de les despeses d'allotjament, de l'assegurança de l'alumnat que es desplaça a Alemanya i de la beca que reben durant els mesos a l'empresa.

- ✓ En el marc de la nova legislació que regula la Formació dual, la cadena de supermercats *Lidl*, que pertany al grup *Schwarz* i que compta amb més de 500 establiments a l'Estat espanyol, ha desenvolupat des del 2012 un innovador programa d'FP basat en la formació teòrico-pràctica.
- ✓ El programa s'inicià al 2012 amb 10 places que s'han anat ampliant fins a l'oferta actual de 49 places distribuïdes entre diversos centres de Madrid i Barcelona. A Barcelona i a Madrid s'imparteixen els cicles formatius de Tècnic en activitats comercials i el de Gestió de vendes i espais comercials. Els centres de referència a Barcelona són l'escola *FEDA* (Formació professional dual alemanya) i l'*Institut Poblenou*.
- ✓ L'estructuració entre les fases de teoria i de pràctica depèn de la comunitat autònoma i del centre formatiu col·laborador. En algunes escoles l'alumnat assisteix a classe dos dies a la setmana i els tres dies restants es forma al centre de treball. Altres programes divideixen la seva formació en dos blocs temporals de teoria i pràctica.
- ✓ També ofereixen un programa de formació dual a Alemanya adreçat a joves que hagin finalitzat l'Educació Secundària Obligatoria. Té una durada de tres anys i en finalitzar s'obté la titulació de Tècnic en el sector de la distribució. El programa combina la formació teòrica en un centre d'estudis amb la formació pràctica que proporciona una visió detallada de les funcions d'un Responsable de Botiga. Durant els sis mesos anteriors a l'estada s'ofereix una fase introductòria a Espanya amb immersió lingüística en alemany.

- ✓ La inversió en FP dual prevista per al 2015-2016 supera el mig milió d'euros invertits en la formació de 150 alumnes.

Materials

Bibliografia bàsica

Juul, I; Jørgensen, C. H. "Challenges for the dual system and occupational selfgovernance in Denmark" a *Journal of Vocational Education & Training*, núm. 63, 2011.

Stockmann, R. "The implementation of dual vocational training structures in developing countries" a *International Journal of Sociology*. núm. 29, 1999.

Materials en línia

Guía Práctica para la implantación de metodologías de FP dual (pdf)

Minuciosa guia amb recomanacions sobre la implantació de l'FP dual a les organitzacions. Publicada per *El Club de Excelencia en Sostenibilidad* i *Basf*.

http://www.club sostenibilidad.org/f_publicaciones/formacion%20dual%20web.pdf

Quin model de formació professional dual necessita Catalunya?

Jornada celebrada el passat 5 de febrer per la *Fundació Jaume Bofill* on es va presentar el llibre disponible a la xarxa *Un model de formació professional dual per a Catalunya? Reptes en el disseny i implementació de la reforma* coordinat per Òscar Valiente, professor de Sociologia de l'Educació a la *Universitat de Glasgow*.

<http://www.fbofill.cat/agenda/quin-model-dfp-dual-necessita-catalunya>

Què estudiar?

Portal sobre FP de la Generalitat de Catalunya on es presenten tots els graus organitzats per famílies formatives i diverses guies informatives.

http://queestudiar.gencat.cat/ca/estudis/formacio_professional/info_general/index.html

FP dual - Educaweb

Portal que respon a algunes de les preguntes més freqüents sobre FP dual i que ofereix l'enllaç al llistat de centres acreditats tant per a graus mitjans com superiors.

<http://www.educaweb.cat/continguts/educatiu/formacio-professional-fp/fp-dual/>

El sistema dual a Alemanya

Recull d'articles sobre el sistema alemany compilat per l'*International Centre for Technical and Vocational Education and Training* de la UNESCO.

<http://www.unevoc.unesco.org/print.php?q=Glossary+article%3A+Dual+System+in+Germany>

"Ocupabilitat". *Fundació Factor Humà*, 06/11/2014.

La paraula ocupabilitat (adaptació de l'anglès *employability*, *employ+ability*) fa referència al potencial d'una persona d'accedir i mantenir-se en una feina. Ja des dels seus orígens a la dècada dels cinquanta el concepte està molt vinculat amb la igualtat d'oportunitats en l'accés al mercat laboral i amb la preocupació per la inserció de persones amb especials dificultats socio-econòmiques (joves, majors de 45 anys, amb discapacitat, etc.).

http://www.factorhuma.org/index.php?option=com_content&view=article&id=11182